

คำนำ

โลกทุกวันนี้มีประชากรประมาณ 6,400 ล้านคน ในประมาณ 220 ประเทศและมีผู้ที่เข้ามาอยู่อาศัยรวมตัวกัน และสร้างชุมชนเมืองแห่งใหม่หรือขยายขอบเขตพื้นที่หรือความเข้มข้นในเนื้อหาสาระและความสัมบูรณ์จากชุมชนชนบทหรือเมืองที่มีอยู่เดิมเพิ่มขึ้นอยู่ตลอดเวลา

การเปลี่ยนแปลงในบางประเทศมีผู้คนเข้ามาอาศัยอยู่ในชุมชนเมืองเกือบถึงร้อยเปอร์เซ็นต์ เหตุผลสำคัญประการหนึ่งของปรากฏการณ์ดังกล่าวคือ มนุษย์มีความพယายามหรือความคาดหวังที่จะเข้ามาอยู่อาศัยในชุมชนที่มีสภาพแวดล้อมที่เห็นว่าดีและเหมาะสมกว่าคลองชานในทางสังคม วิทยากรถือว่าเมืองเป็นผลของการบริหารเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างหนึ่งที่มีผลต่อไปสู่ความทันสมัยและสังคมที่เข้าช้อนขึ้น ในทำนองเดียวกันหน้าที่และเป้าหมายในการบริหารชุมชนเมืองของผู้ที่รับผิดชอบโดยตรง ก็คือการพยาบาลสร้างความสุขและสร้างเสริมชีวิตที่ดีให้แก่ผู้ที่อยู่อาศัยในชุมชนเมือง อย่างไรก็ตามความคาดหวังและความต้องการดังกล่าวอาจไม่เป็นจริงในทางปฏิบัติ ดังที่ปรากฏเป็นปัญหาของสังคมเมืองที่พนักงานอยู่ทุกวันนี้

การบริหารชุมชนเมืองให้สัมฤทธิ์ผลเป็นเรื่องที่จำเป็นต้องอาศัยความพယายามเป็นอย่างสูง และขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ โดยเฉพาะการอาสาที่ความร่วมมือของผู้ที่อยู่อาศัยในชุมชนเมือง เป็นหลักใหญ่ ในขณะที่ความรู้และวิชาการในเรื่องนี้เป็นเพียงแนวทางที่จำเป็นพื้นฐานที่จะต้องนำไปปรับใช้เพื่อให้เกิดความสำเร็จเท่านั้น ดังนั้นในเงื่อนไขปัญหาของชุมชนเมืองจึงถูกยกเป็นปัญหาของสังคมโลกด้วยเหตุผลดังกล่าว

วิชาว่าด้วยการบริหารชุมชนเมือง (PA 330) เป็นกระบวนวิชาในคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ข้อเขียนนี้มุ่งให้นักศึกษาและผู้สนใจทราบหลักการแนวความคิดเชิงทฤษฎีและวิธีการในการบริหารงานชุมชนเมืองซึ่งย่อมเป็นคุณต่อการพัฒนาประเทศชาตินับน้านเมือง

อนึ่ง การได้ทราบเรื่องราวต่างๆตามหลักวิชาการย่อมช่วยให้สามารถแก้ไขปัญหาอุปสรรค ของการบริหารชุมชนเมืองจากประสบการณ์ทั้งของไทยและต่างประเทศ

ในหนังสือเล่มนี้จะนำเสนอเป็น 7 บท เริ่มต้นด้วยบทที่ 1 เป็นการนำเข้าในหนังสือเล่มนี้จะนำเสนอเป็น 7 บท เริ่มต้นด้วยบทที่ 1 เป็นการนำเข้าสู่สถานการณ์และแนวโน้มของการอยู่อาศัย ของมนุษย์ในชุมชนเมืองในโลกนี้ บทที่ 2 จะเป็นเรื่องของการรวมตัวอยู่อาศัย ของมนุษย์ในสังคมและชุมชน บทที่ 3 คือทฤษฎีและแนวคิดของการเกิดเมือง

บทที่ 4 เป็นเรื่องของการบริหารชุมชนเมืองในสังคมไทย บทที่ 5 เป็นบทที่ว่าด้วยการบริหาร บทที่ 6 เป็นเรื่องของการจัดการการสาธารณูปโภคและการขนส่งในเมือง บท 7 ซึ่งเป็นบทสุดท้ายว่าด้วยการบริหารชุมชนเมืองกรณีกรุงเทพมหานคร

ผู้เขียนหวังว่าหนังสือประกอบการสอนกระบวนการวิชานี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจในเรื่องของการบริหารชุมชนเมืองไม่นักก็น้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา และต้องใช้ที่จะไปเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารชุมชนเมืองหรือกิจกรรมชุมชนเมืองในสังคมไทย ทั้ง องค์การบริหารส่วนตำบล, เทศบาล, หรือองค์กรปกครองท้องถิ่นรูปแบบอื่น ตลอดจนการปฏิบัติงานในหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการชุมชนเมือง และที่สำคัญที่สุดในฐานะพลเมือง (Citizen) ที่เป็นส่วนหนึ่งของชุมชนเมืองและจำเป็นต้องเกี่ยวข้องหรือเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารชุมชนเมืองทั้งโดยตรงหรือโดยอ้อมในเชิงสร้างสรรค์เพื่อให้ชุมชนเมืองน่าอยู่ และตอบสนองผู้อยู่อาศัยโดยรวมได้อย่างเหมาะสม เพราะอย่างน้อยหนังสือเล่มนี้ได้นำเสนอแนวคิดเช่น ทฤษฎีในการบริหารชุมชนเมืองตั้งแต่แรกเริ่มจนกระทั่งเป็นเมืองที่ต้องมีการบริหารจัดการ การพัฒนาและการแก้ไขปัญหาอย่างไม่มีที่สิ้นสุด นอกจากนี้ปัญหาและแนวทางและวิธีการในการแก้ไขปัญหาชุมชนเมืองที่เป็นจริงในสังคมไทย ผู้เขียนได้นำมาบรรจุไว้ในหลายๆ บท โดยเฉพาะในบทที่ 5 และบทที่ 7 อีกด้วย

ผู้เขียนพยายามให้ผู้อ่านได้รับความสะดวกในการมีดัชนีคำไว้ท้ายเล่มซึ่งจะช่วยนักศึกษาได้มากในเบื้องต้นของการเข้าถึงเรื่องที่สนใจได้อย่างรวดเร็ว

ความบกพร่องและไม่สมบูรณ์ของงานใดข้อมูลใดก็ตามเกิดขึ้นได้เสมอ ดังนั้นในงานนี้ก็เช่นกัน ตัวอย่างเช่นข้อมูลที่มักจะแปรเปลี่ยนอยู่ตลอดเวลาในสังคมที่มีพลวัตในยุคร่วมสมัย ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการปรับปรุงเอกสารอย่างต่อเนื่องต่อไป และขอขอบพระคุณยิ่งหากจะมีข้อวิพากษ์วิจารณ์ขั้นจะเป็นประโยชน์

ด้วยความเคราะห์

ค่าวรังศักดิ์ อั้นโพทัย

ธันวาคม 2547

Email: drs2542@hotmail.com

คำนิยม

“ในปี พ.ศ. 2514 ผมได้จัดตั้งหลักสูตรสาขาวิชารัฐศาสตร์ซึ่งขณะนั้นสังกัดคณะกรรมการวิชาชีพ มหาวิทยาลัยรามคำแหงอีกทั้งได้วางหลักสูตรสังคมวิทยา-มนุษยบวิทยาสำหรับคณะกรรมการวิชาชีพ ทั้ง 2 หลักสูตรนั้นได้ดำเนินถึงความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงที่มีกระแสจากระดับโลก กล่าวคือมีการเคลื่อนขยับประชากรจากชนบทเข้าสู่เมืองซึ่งต่อมาได้กลายเป็นเมืองใหญ่ หรือการที่ผู้คนเริ่มกระจุกชักเจนยิ่งขึ้นในบางอาณาบริเวณซึ่งต่อมาจะเป็นจังหวัดของจังหวัด และในระดับจังหวัดด้วยกันเองก็เป็นเฉพาะบางจังหวัดที่มีความหนาแน่นของประชากร อีกทั้งมีการเปลี่ยนแปลงอื่นๆ ทางด้านสังคมและวัฒนธรรม ทำให้เป็นที่ทราบกันว่าการเรียนการสอนจะมีแนวคิดแบบอยูู่่คงที่ไม่ได้ กล่าวคือต้องดำเนินถึงสภาพการณ์ใหม่ๆ ที่ได้เกิดขึ้น ซึ่งในทางวิชาการย่อมเกี่ยวโยงกับเรื่องการเมืองการปกครองอยู่ไม่ใช่น้อย ดังนั้นเมื่อผมได้อ่านผลงานของผู้ช่วยศาสตราจารย์ดำรงศักดิ์ จันโททัย ที่ออกมายในรูปของตำรา PA 330 จึงรู้สึกยินดีตั้งแต่เริ่มอ่านคร่าวๆ ต่อมาได้อ่านในรายละเอียดก็รู้สึกชื่นชมในความพยายามที่ก้นคว้าและได้เรียนรู้อย่างลึกซึ้ง ไม่ใช่แค่การอ่านเพียงอย่างเดียว แต่เป็นการเรียนรู้ที่มีความลึกซึ้งและมีประโยชน์มาก”

เรื่องราวที่ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดำรงศักดิ์ จันโททัย ได้เขียนนั้นมีให้จำกัดอยู่ในขอบเขตของการบริหารชุมชนเมืองเท่านั้น แต่มีคุณประโยชน์ในเรื่องที่เกี่ยวกับการพัฒนาทั้งในระดับชุมชนและมีความหมายสืบเนื่องถึงระดับประเทศคือด้วย อีกทั้งประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมก็ได้มีการเปียบไว้อย่างครอบคลุมและมีตัวอย่างทั้งภายในประเทศและต่างประเทศด้วย คือมีความเกี่ยวโยงกับที่มีความเป็นห่วงกันในเรื่องของผลกระทบในมิติต่างๆ นอกจากนี้ยังมีด้วยกันคำชี้เป็นเรื่องไม่ง่ายนักในการทำให้ปรากฏในตำรา เพราะต้องใช้เวลามากพอสมควร

กล่าวโดยสรุปผมมีความยินดีและเติมใจอย่างยิ่งในการเขียนคำนิยมเพื่อชักชวนให้อ่านหนังสือเล่มนี้และใช้เวลาคิดพิจารณาซึ่งอาจจะเป็นประโยชน์มากพอสมควรที่เดียว”

ผ.ดร.อธิโชค (บรรพต) วีระสัย

พุทธศักราช 2547

